

Yleensä tässä kohtaa eduskuntatalon portailla tehdään tv-haastatteluja ja pidetään mielenosoituksia. Mutta entä, jos siinä olisikin kaikille avoin mansikkamaa?

Kaupunki vihertyy

Maailmanlaajuinen kaupunkiviljelyilmiö kiihtyy, kun harrastelijapuutarhureiden viljelmät valtaavat sisäpihoja, kattoja ja liikenteenjakajia. Mitä on luvassa seuraavaksi?

TEKSTI KAISA VIITANEN KUVAT SUSANNA KEKKONEN JA GETTYIMAGES
KUVANKÄSITTELY ANNE-MARI AHONEN

NÄKY KUVASSA ON epätodellinen. Helsingin Töölössä siinä ollaan, jyrkeiden kivitalojen keskellä Hesperian puistossa. Mutta koristepensaiden ja nurmikον sijaan puiden alla rehottaa perunapello. Naapuruston väki nostaa satoa yhdessä, kohta he kantavat täydet pottulaatikat kellareihin.

Tämä ei ole tulevaisuusvisio vaan sota-ajan näkymä Helsingin keskustasta 1940-luvulta. Viime aikoina kaupunkien tyhjät kolot, hukkamaat ja puistot ovat taas alkaneet kutsua viljelijöitä. Oikeastaan on kummallista, että tässä välillä kaikenlainen viljelytoiminta siirtyi lähes kokonaan maaseudulle. Puistot täyttyivät näyttävistä, mutta hyödyttömistä koristekasveista. Kaupunkien vanhojen omakotitalojen isot marjapensaat lanattiin matalaksi ja niiden paikalle rakennettiin uusia taloja. Niiden pienet pihat laatoitettiin tai istutettiin nurmikoksi. Me totuimme syömään espanjalaisia tomaatteja ja saksalaisia pensasmustikoita, vaikka ympäri vuoden.

Jokunen vuosi sitten maailmalta alkoi kantautua pieniä, mutta sitäkin villimpiä uutisia. New Yorkin pilvenpiirtäjien katoille ilmestyi vihannesviljelmiä ja mehiläispesä. Lontoossa trendinenät alkoivat suosia ravintoloita, joiden ruoka on kasvatettu metroverkon sisäpuolella.

Tukholmaan avautui pop-up-liike ”vintage-kasveille”: kaupunkilaiset saivat käydä vaihtamassa taimia keskenään, kunhan kertoivat ensin kasvin tarinan. Alankomaissa tyhjiillään seisoviin toimistotaloihin perustettiin vihannesviljelmiä.

Samaan aikaan meillä Suomessa viljelypalstojen jonot pitenevät. Kansalaisjärjestö Dodon aktivistit perustivat isoimpien kaupunkien radanvarsille ja muille jättömailla laatikkopuutarhoja ja innostivat muutkin valtaamaan viljelymaata vaikkapa säkeistä tai autonrenkaista tehdyistä torneista.

Maailmalla kohutut, tyhjiä ja tylsää kaupunkitilaa viherkäyt-

töön valtaavat ”sissiviljelijät” saivat hengenheimolaisia myös Suomesta. Tarkkasilmäiset ovat huomanneet esimerkiksi liikenteenjakajissa salaa kesäyön hämyssä istutettuja kaalimaita.

Helsingissä ravintola Savoy'n kattopuutarhasta tuli pienoinen kulttikohde, jossa toimittajat ravasivat raportoimassa urbaanin kasvun ihmeestä. Kodeissa levisi chiliviljelykuume. Uusin innostus ovat keittiön pöydällä viikossa itävät versot, joista on helppo leikata leivän päälle tuoretta superruokaa.

Mistä tämä maailmanlaajuinen urbaani viljelyinnostus oikein johtuu?

VASTAUKSET JOHTAVAT aikamme arvoihin ja asenteisiin. Huoli tehotuotetun ruoan kemikaalijäämistä ja eläintuotannon ongelmista on jo saanut monet lisäämään luomun, lähiruoan ja kasvien käyttöä. Seuraava luonnollinen askel on niiden kasvattaminen itse.

Aiemmin moni pelkäsi kaupunkiviljelmien keräävän ympäristömyrkyjä, mutta Dodon teettämät tutkimukset todistivat sadot puhtaaksi. Autojen polttoaineissa ei enää ole lyijyä, joten keskustasakin voi viljellä. Jos epäilee maan olevan saastunutta, ruokakasvit kannattaa kasvattaa ruukussa tai laatikossa, ja lopuksi sadon voi vielä huuhdella.

Huoli tehotuotetun ruoan ja eläintuotannon ongelmista on jo saanut monet lisäämään luomun, lähiruoan ja kasvien käyttöä.

Jos Helsingin Kaivopuistossa kasvaisi marjapensaita, piknikin jälkiruoan voisi poimia omin käsin.

Taloyhtiöiden kokouksissa mietitään, voisiko pihan koristepensaat vaihtaa marjapensaiksi.

Viljelyinnostus liittyy myös trendikkääseen elämän hidastamiseen, kaikenlaiseen kotipiirissä puuhailuun. Sen sijaan, että kesälomallaan lentäisi kauas rentoutumaan, nyt on muodikasta keskittyä kasvimaalla häärimiseen.

Toki moni työntää sormensa siemenpussiin taloudellisista syistä. Ruoan hinnan noustessa on ilo kerätä satoa omalta maalta ja jättää kaupan kasvikset ja yrtit ostamatta.

Osa kaupunkilaisista paahtaa viikonloppuisin kesämökilleen nauttimaan luonnosta, mutta kaikilla, etenkin nuoremmalla polvella, ei ole kakkoskotiä. Siksi luonto täytyy tuoda kaupunkiin. Taloyhtiöiden kokouksissa käydään nyt kiivaasti keskustelua siitä, voisiko pihojen koristepensaat vaihtaa marjapensaiksi ja hedelmäpuiksi tai sisäpihan autopaikkojen tilalle tuoda kasvilaatikoita ja istuinryhmiä.

Kaupunkiviljelijöiden tarkkaa määrää ei tiedä kukaan, mutta sen verran nosteessa harrastus on, että esimerkiksi puutarhafirma Kekkiläkin on lisännyt valikoimiinsa taimien kasvattamiseen tarkoitettuja hyllyjä ja valaisimia.

”Suurin nouseva ryhmä ovat nyt alle 35-vuotiaat kaupunkilaiset. Entistä useampi haluaa kasvattaa itse myös parveketaimensa, ja luon-

mulaatuista multaa ja lannoitteita kysytään koko ajan enemmän”, kertoo Kekkilän puutarha-asiantuntija **Mari Kaartokallio**.

Trendikkäimmillään urbaani viljely tarkoittaa naapuruston yhteistä kasvimaata, jota asukkaat hoitavat yhdessä, ja jonka sato nautitaan loppukesän lämpiminä iltoina pitkien pöytien ääressä. Bändi soittaa, ja ylimääräiset kasvikset myydään ohikulkijoille toripöydällä. Tällaisia kuvia olemme nähneet, no, ainakin Berliinistä.

Meille suomalaisille taitaa silti olla tutumpaa puuhailla kasvilla yksin. Tyypillinen meikäläinen kaupunkiviljelijä on todennäköisesti töiden jälkeen parvekebasilikoitaan kasteleva nainen.

MUTTA JOS ENNUSMERKKEJÄ on uskomien, kaupunkimaisema on lähiaikoina vihertymässä entisestään. Samalla perinteisen hyötyviljelyn ja luonnon raja muuttuu epäselvemmäksi.

Pieni porukka on jo löytänyt satokartta.netin, jossa tamperelaiset ja helsinkiläiset voivat vinkata kaupunkialueella näkemistään kypsistä hedelmistä, puiston pähkinöistä tai oman puutarhan ylimääräisistä omenoista. Samanlainen sivusto on ainakin Lontoossa (fruitcity.co.uk).

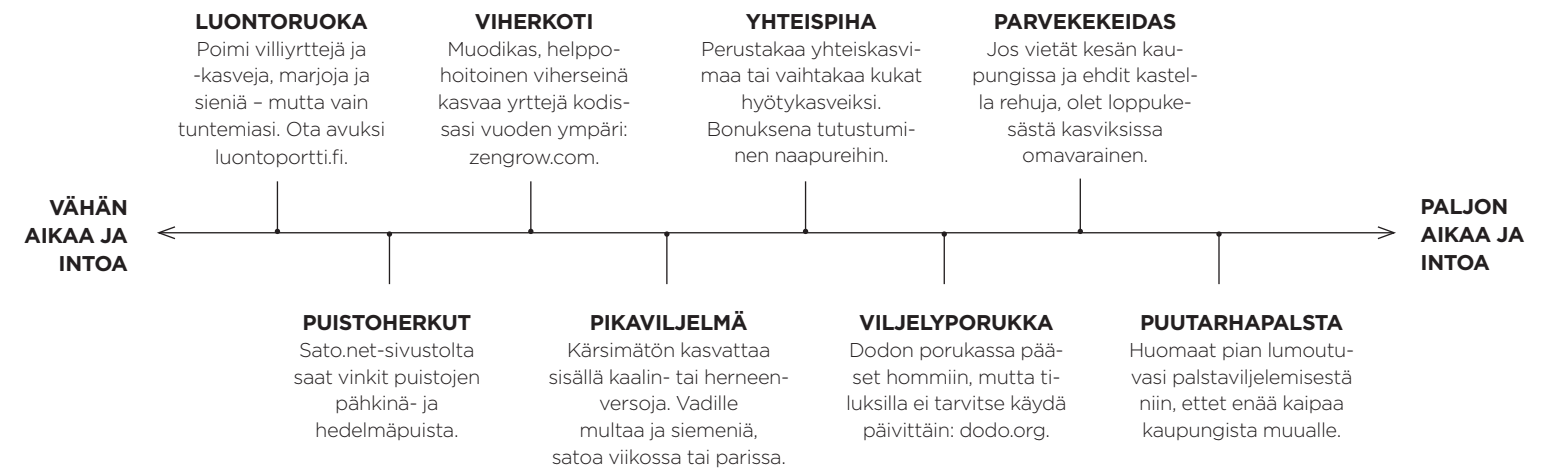
Amsterdamilainen maisema-arkkitehti ja puutarhasuunnittelija **Andrew van Egmond** rakastaa syötävien kasvien sekoittamista kukaistutuksiin, ja näitä vinkkejä hollantilaiset nyt myös häneltä kysyvät.

”Sipulilla on kaunis kukka. Ja sipulilajikkeita on yli sata! Myös porkkanalla on upeat kukinnot.”

Villivihanneksista ruokaa laittava helsinkiläinen keittiömestari

Viherpeukalat esiin!

Mikä viljelymuoto sopii sinulle?

Luontoa ei voi koskaan täysin hallita. Sen tajuaminen tekee hyvää.

Omenapuutarha elävöittäisi asfaltti- viidakkoa Sörnäisten kurvissa.

Sami Tallberg sai joulukuussa opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän Suomi-palkinnon. Hän kannustaa lähtemään ruoanhakuun metsään alkukesällä.

”Ketunleipä, aho- ja niittysuolaheinä, pihasaunio, mesiangeronkukka, kuusenkerkkä ja osmankäämi ovat helppoja makuja, jotka soveltuvat moniin ruokiin. Kitkerää voikukkaa suosittelen käyttämään vasta taitojen karttuessa.”

HELSINKILÄINEN **Salla Kuuluvainen** on suomalaisen kaupunkiviljelyn pioneeri, joka on perehtynyt ekologiseen ja eettiseen ympäristösuunnitteluun eli permakulttuuriin ja kiertänyt maailmalla tutustumassa erilaisiin tapoihin kasvattaa ruokaa kaupungissa. Maaliskuussa ilmestyi hänen ja **Rosemarie Särkän** teos *Kaupunkiviljelijän opas* (WSOY). Siitä voi jo povata kevään bestselleriä.

”Haluan innostaa ihmisiä kaupunkiviljelyyn ja välittää sen hyvän fiiliksen, jonka itse kasvimaalla saan.”

Kuuluvaisen mielestä puutarhaviljely on yksinkertaista. Kaikki alkaa maasta, vedestä, siemenestä ja auringonvalosta. Mutta mitä enemmän aiheeseen perehtyy, sitä hienovaraisemmaksi harrastus muuttuu. Kuuluvaisen mielestä aloittelijan ei kannata masentua, vaikka vuokratpalstaa ei heti irtoaisi. Ikkunat, parvekkeet, sisäpihat ja taloyhtiöiden jätömaat ovat kaikki mahdollisuuksia, kunhan ideoi ja ehdottaa.

”Puutarhanhoidolla on paljon terapiamaisia vaikutuksia. Joka kerta, kun itse menen kasvimaalle, päänsärky helpottaa ja tulee parempi mieli.”

Kuuluvaisen mielestä olennaista viljelyssä on se, ettei koskaan voi etukäteen tietää, lähteekö kasvi itämään tai antaako se satoa. Luontoa tai puutarhaa ei koskaan voi täysin hallita. Sen tajuaminen tekee hyvää suorituskeskeisimmällekkin puurtajalle. Ja etenkin juuri hänelle. **D**